

Oponentský posudek na rigorózní práci
Tomáše Urbana
„Vymedzenie pojmu 'súd členského štátu' v konaní o predbežnej
otázke podľa článku 234 ZES“
(138 s., vlastní text 114 s.)

Záměrem takřka pravidelně znovu nastolovaných akademických, soudcovských i prakticko-politických debat o potřebě reformy řízení o předběžné otázce je naléhavá potřeba zefektivnit a zkvalitnit fungování tohoto klíčového procesního institutu evropského soudnictví. Jedním z dvou-tří hlavních témat těchto debat je problém, které národní soudní orgány mají být oprávněny či povinny předběžnou otázku Soudnímu dvoru předkládat. Proto je volba tohoto problému za téma rigorózní práce aktuální, vhodná pak také proto, že skýtá autorovi příležitost vypořádat se s řadou vyslovených, kontroverzních, praxí jen zčásti ověřených stanovisek.

Autor této příležitosti využil, zejména když se neomezil jen na kritický rozbor samotných definičních znaků pojmu „soud členského státu“ (II.), zasazený do připomenutí významu institutu řízení o předběžné otázce (I.), ale podal jej se zřetelem k smyslu snah o reformu evropského soudního systému – totiž jeho racionalizaci (VI., s. 84 a násl.). Teprve v tomto kontextu nabyla práce myšlenkovou přidanou hodnotu a přivedla autora k vlastním úvahám a soudům. Drží se přitom ukázněně jen těch aspektů reformy, které se dotýkají stanoveného tématu. Strukturu práce prohlubují exkurzy do působnosti jiných soudů – nečlenských resp. mezinárodních (III., poněkud nepřesně nazván „miestna príslušnosť 'súdu členského štátu'“), do „šedých zón“ nejednoznačného přiřazení definičních kritérií (IV. – rozhodčí soudnictví, správní orgány, orgány samosprávných organizací, jiné) a do komunitárního vymezení „soudu posledního stupně“ resp. přípustných opravných prostředků jako kritéria tohoto vymezení (V.).

Proto i jeho shrnující závěry vcelku výstižně a strážlivě hodnotí navrhovaná řešení: namísto radikálního omezení přístupu národních soudů k institutu předběžné otázky, které by mohlo vést k popření jeho základního cíle – zajištění rovné individuální spravedlnosti díky jednotné aplikaci evropského práva národními soudy, se autor realisticky kloní k lepšímu využití „vnitřních rezerv“ systému – prohloubení výcviku soudců ve znalostech evropského práva obecně a výkladové judikatury Soudního dvora zvláště. S tímto závěrem lze souhlasit.

Metodicky si autor počíná *lege artis*, když uváděná tvrzení vyvažuje protiargumenty a nespokojuje se s většinovým míněním. Opírá se o relevantní případy Soudního dvora a odborné autority, pohřichu však (s několika výjimkami) jen z okruhu česko- a anglicko-jazyčného (?). Po formální stránce pracuje s prameny řádně. Text vhodně dokládají přiložené statistické přílohy (1.-10.) a seznam použitých pramenů (1.-7.) jakož i anglické resumé a seznam klíčových slov. Z přístupu autora ke zpracování zvoleného tématu je patrný jeho skutečný zájem dobrat se názoru a neuhýbat před nesnadnými úkoly.

Mám tyto dílčí připomínky resp. dotazy:

1. Autor jen zmiňuje, ale nerozvíjí možnost rozšířit příslušnost Soudu prvního stupně (nyní: Tribunálu) o rozhodování o předběžných otázkách vč. případného postoupení Soudnímu

dvoru podle čl. 225 odst. 3 SES (nyní: čl. 256 odst. 3 SFEU). Lze důvody, pro které k naplnění této možnosti změnou Statutu Soudního dvora dosud nedošlo, vztáhnout k tématu této práce?

2. Dotýká-li se autor na s. 81 nálezu II. ÚS 1009/08, měl by doplnit, jak se Ústavní soud ČR staví k nepoložení předběžné otázky „soudem posledního stupně“.

3. Jak autor hledí na „faktickou nevymahatelnost povinnosti předložit předběžnou otázku“ (s. 89) ve světle rozsudku ESD ve věci C-224/01 *Köbler*?

4. Lze „dostatečné instrukce, metodického vedení a koordinace nižších soudních článků“ (s. 106) dosáhnout mj. i rozšířením použitelnosti doktríny *acte clair* nebo zpřesněním „Informace pro vnitrostátní soudy k předkládání předběžných otázek“ (Úř. věst. C 143 z 11.6.2005)?

5. Jak autor hodnotí – z hlediska cíle řízení o předběžné otázce v evropském právu – jisté tendence k mimosoudnímu řešení sporů?

Závěr: předloženou práci hodnotím jako způsobilou obhajoby v rámci státní rigorózní zkoušky.

V Praze 4. ledna 2010

JUDr./Ing. Jiří Zemánek, CSc.